

Nr 304

Av herr **Andersson, Torsten**, och herr **Franzén**, *om sådana riktlinjer för finans- och kreditpolitiken att småföretagsamhetens intressen tillgodoses.*

Det torde icke kunna bestridas, att småföretagsamheten har stor betydelse för vårt näringsliv och att det är ett allmänt intresse av vikt att söka skapa gynnsamma arbetsbetingelser för småföretagarna. En förutsättning för att denna företagsamhet skall kunna fylla sina uppgifter är emellertid, att den skall kunna räkna med god stabilitet i de ekonomiska förutsättningarna. Atskilligt har gjorts från samhällets sida i syfte att ge småföretagarna bättre lånemöjligheter. Utvecklingen under senare år har emellertid visat, att ökad uppmärksamhet måste ägnas åt frågan om den ekonomiska politikens inverkan på de mindre företagen. Det torde icke kunna bestridas, att särskilt kredit- och räntepolitiken men även finanspolitiken varit en svår belastning särskilt för småföretagsamheten.

Det höga ränteläge, som vi nu har, åstadkommer stora besvärligheter för de mindre företagen inom olika delar av vårt näringsliv. Större företag, vilka i allmänhet kunnat konsolideras under goda konjunkturer och till största delen arbetar med eget kapital, drabbas i regeln icke hårt av en restriktiv kredit- och räntepolitik. Men för mindre företag har nu sådana medel, som tidigare kunnat användas för företagskonsolidering, sugits upp främst av ökade räntekostnader. Konkurrerande större företag, som inte haft någon sådan belastning, har kunnat utnyttja tillfället till utbyggnad och konsolidering. Det är givetvis i och för sig glädjande, att företagskonsolidering kunnat äga rum på sådana håll. Men det är en allvarlig risk för hela vårt näringsliv, om den mindre företagsamheten i nämnda avseende sättes i missgynnad position.

Även om vi här tagit upp den ekonomiska politikens inverkan på längre sikt, är det anledning att som bakgrund härtill särskilt hänvisa till den aktuella situationen. Mycket synes tyda på att småföretagsamhetens ställning under det senaste året ytterligare förvärrats. Vi har nu haft ett högränteläge under så lång tid, att många småföretagare fått stora svårigheter att hålla produktionen uppe, och i åtskilliga fall har betalningsinställelser måst ske. Därtill kommer att kreditillgången varit otillräcklig för ett ökat kreditbehov, främst i anledning av att nysparat kapital i alltför stor utsträckning hänvisats till bostadsbyggandet. Det torde kunna konstateras, att kreditfördelningen med hänsyn till behovet under den senaste tiden utvecklats till nackdel för småföretagsamheten. Punktskatter som t. ex. el-

skatt och extra skatt på drivmedel synes också ha medfört en förhållandevis hårdare belastning för stora delar av småföretagsamheten.

Det framstår som angeläget, att den ekonomiska politiken och skattepolitiken får en sådan utformning, att småföretagsamheten lämnas goda möjligheter till utbyggnad och konsolidering. I ett läge som det nuvarande med hot om fortsatt konjunkturavmattning är det enligt vår mening nödvändigt, att lättnader i fråga om krediter och skatter genomföres. Skulle starka inflationstendenser på nytt framträda, synes det oss nödvändigt, att de finans- och kreditpolitiska åtgärder som då måste tillgripas får en sådan utformning att småföretagsamhetens intressen tillgodoses på bättre sätt än som varit fallet under senare tid. De anpassningssvårigheter, som särskilt vissa delar av småföretagsamheten kan beräknas få vid en eventuell övergång till gemensam europamarknad, understryker ytterligare angelägenheten av att uppmärksamhet ägnas åt dessa problem.

En undersökning av hur finans- och kreditpolitiken under senare tid inverkat på driften inom småföretagsamheten skulle ge det bästa underlaget för en saklig bedömning av småföretagsamhetens villkor. En sådan undersökning synes oss värdefull, oberoende av hur man ur konjunkturpolitisk synpunkt vill bedöma olika finans- och penningpolitiska åtgärder. Den undersökning vi förordar bör ligga till grund för en utredning om sådana riktlinjer för den framtida ekonomiska politiken i olika konjunkturlägen, att småföretagsamhetens intressen kan tillgodoses på tillfredsställande sätt. När denna fråga var föremål för behandling av 1958 års B-riksdag i anledning av motionerna I: B 147 och II: B 185, förordade de småföretagareorganisationer, som yttrat sig över motionerna, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation samt Sveriges industriförening, att en sådan utredning skulle verkställas.

Vid behandlingen av de ovannämnda motionerna hänvisade bankoutskottet till att vissa undersökningar rörande den ekonomiska politikens inverkan på småföretagsamheten för kortare tidsavsnitt företagits av bl. a. Bankföreningen och konjunkturinstitutet. Någon klar bild av förhållandena kan dock icke sägas ha framkommit genom nämnda undersökningar. Vidare måste framhållas, att undersökningarna icke avsett utvecklingen under de senaste åren, som varit besvärligast för den mindre företagsamheten.

I frågan om en prövning angående den framtida utformningen av den ekonomiska politiken hänvisade bankoutskottet till att flera pågående utredningar har att överväga problem som anknyter till dessa frågeställningar. Det är i och för sig naturligtvis tänkbart, att 1955 års stabiliseringsutredning eller 1957 års kreditmarknadsutredning skulle kunna anförtros att göra en speciell undersökning och prövning rörande den ekonomiska politiken ur småföretagsamhetens synpunkt. I så fall torde särskilda till-

läggsdirektiv erfordras. Vi håller det dock för sannolikt, att ifrågavarande undersökning och utredning ur småföretagsamhetens synpunkt effektivast och snabbast kan verkställas genom en särskild utredning, varvid bör tillses, att småföretagsamhetens egna organisationer blir representerade på tillbörligt sätt.

Med anledning av det anförda får vi hemställa,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om undersökning av hur finans- och kreditpolitiken under senare tid inverkat på driften inom småföretagsamheten samt på grundval härav om utredning om sådana riktlinjer för den framtida finans- och kreditpolitiken i olika konjunkturlägen, att småföretagsamhetens intressen kan tillgodoses på tillfredsställande sätt.

Stockholm den 27 januari 1959

Torsten Andersson

Nils Franzén

Nr 305

Av herr **Hanson, Per-Olof, m. fl.**, *angående ändrade bestämmelser för AB Industrikredits utlåning, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 373 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 januari 1959

Per-Olof Hanson

Einar Danmans

Eric Källqvist

Johan Sunne

J. Kronstrand

Sten Åkesson

Johan Persson
